

res adhortationes habendæ, castigatio denique vehementior gravitate conjuncta, & hæc omnia, si ita prius nos instituerimus, ut cum ardua, aut difficilia, cum denique Christianæ religioni consentanea nos ostenderimus desiderare, nobis ipsis pareamus, decretisque nostris; ne cum vita pugnet oratio. Quod si mihi facere videntur, qui non pia eruditione, sed conviciis & maledictis libros referciunt. Si enim index vitæ morumque est oratio, satis patet eos, qui mente effrænata animoque præcipiti ad maledicendum feruntur, interiori æstu, tumultuque pessimorum affectuum laborare. Enimvero quoniam diximus, nihil nobis illis *persuasionibus* persuasum esse, rationem quoque quare id dixerimus asserere necesse est.

GRE-

„ aptum prætermittent, tri-
 „ cas & sophismata, quibus
 „ veritatem abscondere & le-
 „ ves homines fallere studue-
 „ runt, aliquanto latius con-
 „ furare operæ pretium esse
 „ existimarunt, quod nullo
 „ sane pacto fieret, si quis

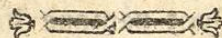
„ dictaturam aut Cæsaris cæ-
 „ dem inficias iret, quem ut
 „ mentis impotem universus
 „ rideret orbis, & nemini ef-
 „ fet cordi tempus terere tam
 „ immane mendacium confu-
 „ tando „.

GREGORII CORTESII

DE ROMANO ITINERE

DIVI PETRI

LIBER SECUNDUS.

PERSUASIO I.

„ Uctores, qui dicunt Petrum Romam
 „ venisse, non consentiunt inter se de
 „ tempore quo venerit. Nam Oro-
 „ sius dicit venisse in exordio regni
 „ Claudii, Hieronymus dicit anno il-
 „ Claudii, Fasciculus temporum dicit anno iv.
 „ ejusdem Claudii, Passionale de vitis Sanctorum
 „ dicit anno xiii. Claudii. Præterea mira varietas
 „ invenitur in Petri successoribus numerandis.
 „ Nam quidam post Petrum immediate ponunt
 „ Clementem, ut Tertullianus de præscript. &
 „ Hieron. in cap. 52. Isaia: alii post Petrum ponunt
 „ Linum, & postea Clementem tertio loco, ut
 „ Optatus lib. 2. contra Parmenianum, & Augu-
 „ stinus in ep. 165. Alii post Petrum ponunt Linum
 „ & Cletum sive Anacleum, & tandem Clemen-
 „ tem quarto loco, ut Irenæus lib. 3. cap. 3. Eusebius
 „ in Chronico, Epiphanius hæresi 27. & Hierony-
 „ mus de viris illustribus in Clemente. Adde quod
 „ isti omnes ex Cleto & Anacleto unum faciunt.
 „ Igitur nihil certi statui potest. Discordia enim
 „ authorum argumentum est falsitatis „.

E 2

DIS

DISSUASIO.

Prima igitur persuasio, diversitati, quæ inter authores est, inniti videtur. Quod si maxime eilet, non tamen illico esset consequens falsum esse quod asserunt. Quot namque historias legimus, quas qui scripsere non omnino in temporibus consentiunt, cum de rebus ipsis nulla sit ambiguitas. Et ut omittam exera, nonne idem in sacris historiis contigit, in quibus, quoniam neque Moses, neque Jesus Nave, neque Samuel, neque Esdras, nec cæteri qui scripserunt, aut Olympiadibus, aut annis, aut alia simili ratione, ut græci latini- que scriptores, annotarunt tempora, varia deinceps de rerum gestarum temporibus, authores prodiderunt. Mosen scribit Tertullianus annis trecentis ante Trojæ excidium fuisse, nongentis La- ctantius, aliter alii. In quem multis discrepat ab Africano Eusebius, ab utroque Orosius. Cum igitur tam variæ sint, tamque in multis diversæ sententiæ, illud quidem fieri non potest, ut plus una vera sit, nec tamen contra necesse est, aut falsæ sint omnes, quoniam non de re gesta, sed de tempore tantum dubitari contingit. Id vero quod nos quærimus de prima Petri profectioe ad urbem Romam nihil habet controversiæ. Hieronymus namque anno Claudii secundo, Orosius per initia Imperii ejus evenisse scribunt, quibus in verbis quid contrarium sit non video (28). Nam de

Fasce

(28) Si enim regnum Claudii tres in partes dividas, idest in exordium, medium, & finem, annum secundum ad exordium pertinere videbis. Cum Hieronymo in lib. de Scriptoribus

Ee-

Fasce illo temporum a Persuasore citato, etsi is ego sum, qui non libenter de scriptore aliquo gravius judicare velim, cum omnes quoad ipsorum fieri potest, pro communi omnium utilitate laborant, illud tamen nunc cogor dicere, in fasce illo non ordinis, non temporum, non denique veritatis ullam rationem haberi: & si singula exequi velle- mus, in quibus peccasse convincitur, doctis, ut opinor supervacuum videri potest; apud quos jam ejusmodi de illo præjudicium factum est, ut quos- dam audierim qui *fasces mendaciorum* non tempo- rum appellarent. Picus certe in defensione Orige- nis festive simul & graviter opus illud exagitat. Nam de libro, qui Sanctorum vitas continet a Persuasore citato, superfluum est omnino loqui. Præter enim eadem cum fasce illo peccata, scimus (authore Hieronymo) quod ad Apostolos atti- net, nihil esse sincerum (29). Ejusmodi igitur au-

E 3 tho-

Ecclesiast. in Petro, & Orosio hist. lib. 7. a Cortesio laudatis, consentiunt Eusebius in Chronico, Ado Trevirensis in Martyrologio, omnesque illi auctores, qui Petrum asserunt Romæ sedisse annis xxv. & anno xiv. Neronis obiisse, videlicet Damasus, Isidorus, Beda, Freculphus, Ado Viennensis, aliique. Neque enim sunt anni xxv. usque ad annum xiv. Neronis, nisi a secundo Clau- dii numerare incipiamus.

(29) Merito igitur tum *pas- sionale de vitis Sanctorum*, tum *fasciculus temporum* a Cortesio

nostro contemnuntur, præfer- tim quum fasciculi illius au- thor Marianum Scotum sequi- tus sit, qui secum ipse & cum veritate apertissime pugnat. Ait enim Marianus Scotus in suo Chronico, Petrum anno iv. Claudii Romam venisse, postremo anno Neronis obiisse, & tamen sedisse in Romano Epi- scopatu annis xxv. & mensibus duobus, quæ nullo modo inter se cohærent. Regnavit enim Claudius in universum annis xiii. mens. viii. diebus xx. Ne- ro autem regnavit annis xiii. mens. viii. diebus xxviii. testi- bus

thores, si quis in deliciis habere voluerit, per me habeat licet; nos certe æmulos non habebit. Cæteri vero qui posterius scripsere, & quos Persuasor hic citat, a Hieronymo, Eusebio, Orosioque non dissentiant; ut ibi mirus sit authorum consensus, ubi hic noster potissimum super eorum dissensione innitebatur. Nam quod ait, *si Petrus Romanorum fuit Pontifex, dicant quis in locum ipsius sit successus*, nihil est, quod facilius explicare possum (30). Clementem enim dicam, & eo potissimum

bus Dione Cassio, Svetonio Tranquillo, Eusebio, & ipso etiam Mariano Scoto. Nam quod in Chronico Eusebii tribuuntur Neroni an. 14. m. 7. d. 28. plane est, errore Librarium factum esse; siquidem postea cum anni singuli numerantur, non inveniuntur nisi 13. & aliquid amplius. Jam vero hæc tempora Claudii & Neronis simul juncta non efficiunt majorem summam quam annorum xxvii. mens. iv. dierum xviii. ex quibus si tollas annos ii. menses v. dies xviii. quos vult Marianus Scotus effluxisse de imperio Claudii antequam Petrus Romam veniret, soli supererunt anni xxiii. menses xi. Igitur aut Petrus obiit post Neronem, aut non edit annos viginti quinque.

(30) Nos vero non adeo id facile, ut sibi Cortesius persuadet, *explicari posse* putamus, neque veremur Persua-

fori concedere tam varias esse tamque inter se discrepantes veterum scriptorum de proximo B. Petri Apostoli Successoribus opiniones, ut nonnisi difficillime aut etiam omnino certa ratione eorum series ac tempora possint definiri. Etsi enim plane ignorarem, quis Petro proxime successerit, non tamen propterea in dubium revocari debet an aliquis successerit.

Quoniam vero recentissimorum hæreticorum plerique, quos inter Pearsonius, Dodwellius, Baraterius potissimum eminent, hæc præcipua Ecclesiasticæ Chronologiæ capita ita tractarunt, ut primorum Pontificum Romanorum seriem ac successionem implicasse potius data opera, quam illustrasse videantur; postulat hic locus, ut adhibitam a nostris doctissimis clarissimisque criticis Antonio & Francisco

Pa-

num authore, qui proximus fuit temporibus Apostolorum: Tertulliano inquam in libro *de Præscript. hæreticorum* (cap. 32.), qui cum aliquot Apostoli-

E 4 cos

Pagiis, Francisco item Blanchino, & Josepho Augustino Ursio S.R.E. Cardinale, in eadem successione ex purioribus fontibus haurienda atque emendanda, methodum rationemque explicemus.

Celeberrimas Ecclesias Apostolicas præsertim, & has inter Romanam potissimum Petri Sedem jam inde ab ipso Christianæ Religionis exordio, descriptam suorum Episcoporum seriem eorumque Pontificatus tempora, diligenter religioseque servasse, & ratio ipsa suadet, & gravissimis veterum authorum testimoniis potest comprobari. Ac primo Hegesippi; qui quum Romam circa medium secundi sæculi venisset, ibi se *Romanorum Episcoporum successionem composuisse*, asseruit apud Eusebium *lib. 4. hist. cap. 22.* Quibus verbis tantum abest, ut quisquam tunc primum contextam fuisse ab Hegesippo Summorum Pontificum seriem conicere valeat, ut potius eam non aliunde, quam ea ipsius Romanæ Ecclesiæ tabulis haurire potuisse, facillime demonstretur. Si enim ante Hegesippi adventum nullam habuisset Romana

Ecclesiæ suorum Episcoporum seriem litteris traditam, nullam temporis quo quisque Pontificatum tenuit ephemeridem, seu Commentarium; quum idem Hegesippus ad Urbem venerit sedente Aniceto, qui undecimus saltem ab Apostolorum Principe Pontifex fuit, quis sibi, quæso, suadeat, integri ferme sæculi spatio absque ullo scripturæ auxilio, tam fideliter accurateque annorum, mensium, atque dierum undecim sibi invicem succedentium Episcoporum illius ætatis Christianos recordari potuisse? Quid enim his numerorum rationibus aut facilius confunditur in hominum mente, aut celerius e memoria dilabitur atque evanescit? Longum Hegesippus iter instituit Romam usque, multas civitates adiit, multas Ecclesias lustravit, ut ex vera Pastorum singulis præpositorum successione, doctrinæ quoque successionem deduceret. Corinthi quum esset, originem ejus Ecclesiæ investigavit, de epistola S. Clementis certior se fecit, eandemque Ecclesiam a sanctissimi Pontificis temporibus usque ad Primum, qui tunc Episco-

cos viros enumerasset (sic enim ipse discipulos Apostolorum nominat) qui præceptoribus in pontificatu successissent , *ordinatum* scribit a B. Petro
Cle-

Episcopi locum in ea tenebat, in recta fide permanisse cognovit, Romam demum pervenit, ibique summorum Pontificum *successionem composuit* : quod opus , simplex Catalogus, eorum dumtaxat nomina cum Pontificatus tempore complectens, profecto non fuit; sed in quo præterea omnia illa Apostolica Doctrinæ capita adnotarentur, quæ contra insurgentes jam hæreses afferere statuereque volebat, juxta methodum, quam postea S. Irenæus, ceterique sequentium sæculorum Patres ad hæreticos oppugnandos, adeo feliciter adhibuerunt, ut irrefragabili huic successionis argumento, numquam directe respondere sint ausi. Quum enim perditum homines ab ipso sæculi secundi initio commentis suis patrocinium ex eo quærent, quod illa ab Apostolorum discipulis didicissent, ut Basilides, qui Glauciam Petri interpretem, & Valentinus, qui Theodadum nescio quem S. Pauli discipulum, se audivisse glorjantur, Catholici ad veros Apostolorum successores provocabant, eorumque successionis doctrinæque tabulas in

Apostolicis Ecclesiis præcipue servatas in medium proferebant, certi auctoritatem ab Episcopis per Apostolos constitutis, eorumque successibus indubitata serie continuatis petitam adversus unius aut alterius obscuri hominis prætextum maxime valituram. Sic S. Irenæus lib. 3. cap. 3. & lib. 4. cap. 63. Origenes præfat. in lib. *περὶ Ἀρχῶν*, S. Cyprianus ep. ad Lapfos, Firmilianus epistol. ad Cyprianum, & S. Epiphanius hæres. 41. & 79. successiones eas asseruerunt, & contra hæreticos usurparunt. Sic postea contra Donatistas disputatum est. S. Optatus lib. 17. quum de Petri Cathedra disseruisset, & successionis tabulam usque ad Damasum aut Siricium descripsisset, his verbis Donatistas in arenam provocat, *Vestra Cathedra vos originem reddite, qui vobis vultis sanctam Ecclesiam vindicare*. Erat quidem tunc Macrobius in urbe Donatistarum Episcopus, sed ejus *ordinem ad originem recensens* Optatus, brevem hanc tantummodo successionem dare potuit. Primus Donatistarum Episcopus in Urbe Victor Garbiensis, cui successit Boni-

Clementem, Romanum Episcopum. Chrysofomus quoque in eo loco epistolæ ad Timotheum quem citavimus: *Ajunt, inquit, secundum a Petro Linum fuisse*

Bonifacius Ballitanus, Bonifacio Encolpius, Encolpio Macrobius. Et Victor illorum primus erat, inquit, *illic filius sine patre, tyro sine principe, discipulus sine magistro, sequens sine antecedente*. S. Augustinus in Psalmo contra partem Donati. *Numerate Sacerdotes ab ipsa Petri Sede, & in ordine eorum Petrum quis cui successit videte*. Idem lib. contra epistolam Manichæi cap. 6. *Tenet ab ipsa Sede Petri Apostoli, cui pascendas oves suas post resurrectionem Dominus commendavit, usque ad presentem Episcopatum, successio Sacerdotum*. Et epist. 42. *Videris certe multos præcisos a radice Christiana societatis, quæ per Sedes Apostolorum, & successiones Episcoporum certa per orbem propagatione diffunditur, de sola figura originis sub Christiano quasi arescentia gloriari, quas hæreses, & schismata nominamus*. Sed ne in cæteris enumerandis diutius immoremur, ad Hegesippi tempora revertamur.

Floruit eadem Hegesippi ætate Tertullianus, qui in lib. *de Prescriptionibus* cap. 32. aperte supponit, servari consue-

vise ab Ecclesiis Apostolicis ac Romana nominatim, harum successionum Regesta, dum hæreticos illorum temporum ad suarum Ecclesiarum origines proferendas evolvendosque suorum Episcoporum Catalogos Romanæ & Smyrnenfis exemplo tam fidenter provocat his plane verbis. *Edant ergo origines Ecclesiarum suarum, evolvant ordinem Episcoporum suorum, ita per successiones decurrentem, ut primus ille Episcopus aliquem ex Apostolis, vel Apostolicis viris, qui tamen cum Apostolis perseveraverit, habuerit authorem, & antecessorem*: Hoc enim modo Ecclesiæ Apostolica census suos deferunt, sicut Smyræorum Ecclesia Polycarpum a Joanne collocatum refert, sicut Romanorum Clementem a Petro ordinatum itidem. Perinde utique & cætera exhibent, quos ab Apostolis in Episcopatum constitutos Apostolici seminis traduces habeant. Tertullianum sequitur S. Irenæus Lugdunensis in Gallia Episcopus, ejusdemque secundi Ecclesiæ sæculi scriptor, qui lib. 3. cap. 3. superius laudato, Romanorum Pontificum Catalogum texuit his pla-

fuisse Romanum Pontificem; sciens scilicet priorem illo fuisse Clementem. Hieronymus porro nihil affirmat, plerisque tamen latinorum ait Tertuliano

ne verbis: *A gloriosissimis duobus Apostolis Petro & Paulo Roma fundata & constituta Ecclesia, Lino Episcopatum administranda Ecclesia tradiderunt. Succedit autem ei Anacleus, post eum tertio loco ab Apostolis Episcopatum sortitur Clemens, Clementi autem succedit Evaristus. Evaristo Alexander, sextus ab Apostolis constitutus est Sixtus, Sixto Telephorus ac deinceps Hyginus, post Pius, post Pium Anicetus. Successit Aniceto Soter. Nunc duodecimo loco Episcopatum ab Apostolis habet Eleutherius.*

Verum qua ratione hæ Episcoporum tabulæ in Ecclesiis Apostolicis reconditæ, essent dispositæ, utrum scilicet nomina tantum Episcoporum, numerum & ordinem continerent, qualem nobis Irenæus, Epiphanius, Optatus, Augustinus exhibuerunt, an etiam pe distinctis eorum temporibus in illis fieret mentio, melius ex Eusebii historia colligere doctus, qui lib. iv. cap. 5. queritur, se priorum quindecim Episcoporum, qui Hierosolymitanæ Ecclesiæ usque ad Hadriani imperium præfue-

runt, tempora nusquam reperire potuisse; eorumque dumtaxat numerum, seriem, ac nomina ex veterum scriptorum monumentis didicisse: brevi admodum tempore sedisse, fuisseque omnes origine Hebræos, ac fidem Christi sincere, atque ex animo suscepisse; adeo ut ab illis, qui de huiusmodi rebus iudicium ferre poterant Episcopali officio dignissimi censerentur. Nec mirum, extremo illo excidio, miserimæ urbi ab Hadriano Imperatore allato, Hierosolymitanæ Ecclesiæ Regesta periisse. Illud potius observatione dignissimum iudicamus, quod iisdem regestis semel deficientibus, nemo postea numeros annorum, mensium, atque dierum supplere sit ausus: adeo difficile est temporum memoriam conservare. Quum itaque veteres scriptores ab Eusebio laudati illius Ecclesiæ fasti, quoad Episcopatum tempora suppleri instaurarique posse desperarent, eorum diligentia in Episcoporum nominibus, serie, egregisque animi dotibus enarrandis acquiescere necessario debuit; quarum rerum notitia a maioribus accepta traditionis bene-

liano accessisse. Enimvero ipsemet Clemens in epistola ad Jacobum Episcopum Hierosolymitanum, si illam recipere velimus, illud ipsum quod Tertuliano

beneficio facilius ad posteros potuit propagari. Somniant igitur vel potius delirant, qui non nisi post aliquot sæcula in Ecclesiis Apostolicis ac præsertim Romana has successorum tabulas, in quibus priorum Pontificum nomina ac tempora scriberentur, originem habuisse existimarunt. Nam Pearsonii conjectura putantis eum ab initio Ecclesiarum statum non fuisse, ut de talibus aut rebus, aut scriptis, aut Reconditoriis cogitarent, nimis aperte refellitur ab allatis huc usque eorum temporum testimoniis; neque ex annorum Episcopatus prætermissione in Catalogis Pontificum Romanorum, quos SS. Irenæus, Epiphanius, Optatus, Augustinus suis operibus inseruerunt, deduci potest, nondum tempora & annos, nondum dies ordinationis, aut obitus singulorum innotuisse; quibus de rebus, quoniam in publicis Ecclesiæ Romanæ tabulis ratio habebatur, Sancti Patres mox laudati, contenti Pontificum ordinem perpetua serie continuatum adversus hæreticos ostendere, solliciti esse profecto non poterant, aut debebant.

Porro Ecclesiarum omnium, quarum Pontifices juxta annorum seriem dispositos in Chronico & in hist. nobis exhibuit Eusebius, vetustissima Cædendaria, si Romanam excipias profus perierunt, adeoque in illorum chronologia ordinanda ne latum quidem unguem ab Eusebii postumum autoritate discedere. Verum quod ad Romanam spectat, servatum est Dei Opt. Max. providentia antiquissimum principis Christiani orbis Ecclesiæ monumentum, quod in primæva summorum Pontificum Chronologica serie recte disponenda, veluti præcipuum ducem sequi oportere existimamus, ad Eusebii cæterorumque historicorum errores emendandos. Est hoc *Liberii*, vel *Damasi Chronicon*, ab Egidio Bucherio in Commentario ad Victorii Canonem Paschalem elapso sæculo primum editum, adeoque etiam *Bucherianum Catalogum & Indiculum Romanorum Pontificum* appellatum, quod non modo Catholici omnes, sed etiam Protestantes scriptores (si Dodwellum excipias, qui in aliquibus suse dissertationis locis videtur ei fidem